

Tekstvoorstel Wolvenplan 2024: Preventie van wolvenaantallen op runderen en paarden

Versie 1.0 – 11 april 2024

Wolvenwerkgroep 18 april 2024 – Bijlage bij agendapunt 4

Onderstaande tekst zal worden verwerkt in de paragraaf van het Wolvenplan 2024 die gaat over preventie van wolvenaantallen.

In Nederland werden over de periode 2015-2023 in totaal 3.186 landbouwhuisdieren door wolven aangevallen. Dit betrof voor 97% schapen, voor 2% runderen en voor 1% paarden en pony's. In Duitsland en België ging het om vergelijkbare verhoudingen. De wolvenaantallen op runderen en paarden nemen relatief gezien echter sterker toe dan die op schapen. De verwachting is dat deze aantallen verder zullen toenemen met een toenemende wolvenpopulatie, mits er niet sterk ingezet wordt op preventieve maatregelen.

Over het algemeen worden jonge, zeer oude, zwakke, hoogdrachtige en solitair of in kleine groepen staande runderen en paarden een hogere kans door wolven aangevallen te worden. Runderrassen het dichtste bij de natuur zijn beter weerbaar, waaronder Schotse Hooglander, Galloway, Sayaguesa, maar ook een zoogkoeienras als Limousin.

Natuurbegrazers moeten wennen aan de komst van de wolf, er zijn veel ervaringen waarbij eerst vrijwel alle kalveren/veulens werden gepredeerd, dat zich echter na een aantal jaar sterk is afgenomen. Van belang is dat natuurbegrazers een natuurlijk kuddeverband vormen, waarbij stieren en hengsten een belangrijke rol hebben bij de verdediging. Het kunstmatig samenstellen van groepen runderen en paarden door de beheerder staat niet gelijk aan een natuurlijk kuddeverband. Hiervoor is tijd nodig en een voldoende ruim gebied.

Wanneer een wolvenroedel het geleerd heeft dat rund en/of paard ook een potentiële prooi is, zal het vaker voorkomen. Het is echter ook meer risicovol dergelijk grote weerbare prooien aan te vallen, waardoor deze roedels ook nog steeds op minder weerbare prooien zoals wild en schapen zullen prederen. De kans dat jongen die afstammen van ouderdieren die gespecialiseerd zijn op runderen en paarden dit later ook gaan doen.

De wilddichtheid bepaald in belangrijke mate of er aantallen op landbouwhuisdieren voorkomen. Des te hoger de wilddichtheid, des te geringer het aantal aantallen op landbouwhuisdieren, en dus ook op runderen en pony's/paarden.

Bij preventieve maatregelen kan worden gedacht aan elektrische rasters, op stal zetten, inzet kuddebeschermingshonden en samenstelling van de kudde. Een raster met 5 elektrische draden is de meest gebruikte vorm van preventie bij runderen en paarden, waarbij de draden zich op 20, 40, 60, 90, 120 cm boven maaiveld bevinden. Dat is voldoende tegen de wolf. Om paarden en grote pony's in de omheining te houden is een hoger raster nodig, tot een hoogte van 1,40 of 1,60 meter, hierbij worden meestal zes draden gebruikt.

Voor professionele paarden- en rundveehouders is het erg lastig om preventieve maatregelen te treffen. Er zijn veel percelen om af te rasteren, wat resulteert in grote lengte en daarmee ook hoge kosten. Ook wanneer het materiaal gesubsidieerd wordt, is

de arbeidslast voor aanleg en onderhoud veelal te groot, denk aan het vrij maaien van de onderste draad, dit is erg arbeidsintensief. Een aantal geïnterviewden voor de literatuurstudie Wolvenpredatie op Rund en Paard geeft daarom aan dat de uitvoerbaarheid sterk betwijfeld wordt.

De Preventiekit paard/rund beschrijft naast rasters ook andere mogelijkheden om dieren te beschermen tegen wolven. (link naar BIJ12 website)